

КЕРУВАННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТІ ДО ДИФЕРЕНЦІЮВАННЯ ПРОСТОРОВО ЧАСОВИХ ПАРАМЕТРІВ РУХІВ У ДІВЧАТ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ

Марченко С.І., Чеперис О.Ю.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Вступ

Проблема розвитку координаційних здібностей представлена досить широко у сучасній науково-методичній літературі. Багато робіт присвячено вивченню сенситивних періодів розвитку. За даними Волкова (1980) і Круцевич (2003) у віковому періоді від 7 до 11 років відмічаються найшвидші рухові координаційні можливості. Інші роботи роблять акцент на методиці удосконалення координаційних здібностей (Волков, 2010; Назаренко, 2003; Лях, 2006; Худолій, 2008). Методикам визначення і критеріям оцінки присвячені роботи Романенко (1999), Сергієнко (2010). Доведено, що від рівня удосконалення координаційних здібностей залежить якість виконання технічних елементів, особливо у руховій діяльності, яка швидко змінюється (Назаренко, 2003; Романенко 1999; Марченко & Диханова, 2019). Вчені розглядають координаційні здібності як підґрунтя для навчання фізичним вправам (Круцевич, 2003; Лях, 2006). Вивченням засобів розвитку координаційних здібностей займались Назаренко, (2003), Лях, (2006), Марченко & Боечко, (2018). Широке використання у розвитку та вдосконаленні координаційних здібностей школярів займає ігровий та змагальний метод (Марченко & Козарь, 2015; Коротков, Былеева, Климкова, Кузьмичева, Бриль, Геллер, & Протасова, 2009).

Аналіз наукової літератури свідчить про відсутність науково-обґрунтованих рекомендацій щодо регламентування та оптимізації рухливих ігор спрямованих на розвиток здібності до диференціювання просторово часових параметрів рухів у дівчат молодшої школи.

Мета дослідження: визначити вплив ознак-чинників ігрового навантаження на результат здібності до диференціювання просторово-часових параметрів рухів у школярок молодших класів.

Результати дослідження

Упродовж педагогічного експерименту спостерігається регресійна залежність розвитку показників здібності до диференціювання просторово-часових параметрів рухів дівчат під впливом ознак-чинників (X_1 , X_2 , X_3) та їх комбінацій. Кожна ознака-чинник вносить свій вклад у зміну показників.

Узагальнюючи результати всіх вікових груп упродовж всього експерименту (з першого по сороковий урок) можна відмітити позитивний вплив незалежної змінної X_1 на результативну ознаку Y . У школярів других класів упродовж перших десяти уроків він складав 48,18%, на другому етапі – 22,79% і на третьому 33,11%. Найбільшу вагу незалежна змінна X_1 мала в учениць третіх класів на першому – 76,27%, другому – 87,15%, третьому – 62,5%, четвертому – 27,46 % етапах нашого дослідження. У дівчат четвертих класів на першому етапі дорівнює 40,21%, другому – 67,26%, третьому – 50,63%.

У дівчат другого року навчання протягом десяти уроків спостерігається позитивний вплив ознак-чинника X_2 (7,71%) а незалежна змінна X_3 (25,91%) та комбінація X_2X_3 (13,70%) чинять негативний вплив. Наступні десять уроків (з одинадцятого по двадцятий) характеризуються негативним впливом незалежної змінної X_3 (63,31%) та комбінації X_2X_3 (11,63%). Взаємодія ознак-чинників X_1X_2 (33,11%) упродовж третього періоду навчання (з двадцять першого по тридцятий урок) впливає негативно. Регресійні моделі отримані на останній фазі експерименту (з тридцять першого по сороковий урок) статистично не достовірні ($P>0,05$). У третьокласниць на останній стадії експерименту крім ознаки-фактору X_1 позитивний вплив здійснює комбінація предикторів $X_1X_2X_3$ (41,02%). Розраховані рівняння множинної регресії для учениць четвертого класу також демонструють позитивну дію незалежної змінної X_2 (45,65%) і комбінації X_1X_2 (5,72%), комбінації $X_1X_2X_3$ (7,88%) – негативну упродовж перших десяти уроків. З одинадцятого по двадцятий урок результативна ознака залежить від предиктора X_2 (22,43%). Останній етап спостереження характеризується негативним впливом фактору X_2 (76,65%) і позитивним X_2X_3 (17,20%).

Висновки

Доведено, що за допомогою множинного регресійного аналізу можливо керувати процесом фізичної підготовки та побудувати

ефективні програми використання рухливих ігор для розвитку здібності до диференціювання просторово часових параметрів рухів під час уроків фізичної культури.

Побудовані математичні моделі адекватно описують отримані дані. Розраховані коефіцієнти регресії статистично значимі ($F_p < F_{кр}$). Можна обґрунтовано сказати, що використання ігрових режимів дає можливість покращити умови розвитку координаційних здібностей школярів.

Література

- Коротков, И.М., Былеева, Л.В., Климова, Р.В., Кузьмичева, Е.В., Бриль, М.С., Геллер, Е.М., & Протасова, М. (2009). Подвижные игры. Учебное пособие для студентов ВУЗов. ТВТ Дивизион, 216.
- Волков, Л.В. (1980). Методика виховання фізичних здібностей учнів. К.: Радянська школа, 102.
- Волков, Л.В. (2010). Спортивна підготовка молодших школярів. К.: Освіта України, 388.
- Лях, В.И. (2006). Координационные способности: диагностика и развитие. Минск: ТВТ Дивизион, 290.
- Марченко, С.І., & Козарь, С.С. (2015). Методика використання інноваційної ігрової практики у позакласному фізичному вихованні п'ятикласників. Теорія та методика фізичного виховання, 15 (3), 37–41. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2015.3.1147>
- Марченко, С.І., & Диханова, А.І. (2019). Рухові здібності: особливості впливу занять волейболом на координаційну підготовленість дівчат 15 років. Теорія та методика фізичного виховання, 19 (1), 23–28. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2019.1.03>
- Марченко, С.І., & Боечко, В.О. (2018). Дослідження специфічних показників координації дівчат 11 класу у процесі навчання волейболу за програмою профільного рівня. Теорія та методика фізичного виховання, 18 (4), 159–166. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2018.4.01>
- Назаренко, Л.Д. (2003). Средства и методы развития двигательных координаций. М.: Теория и практика физической культуры, 259.
- Романенко, В.А. (1999). Двигательные способности человека. Донецк: Новый мир, УК Центр, 336.
- Сергієнко, Л.П. (2010). Спортивна метрологія : теорія і практичні аспекти. К.: КНТ, 776.
- Теория и методика физического воспитания. / под ред. Т.Ю. Круцевич. – К.: Олимпийская литература, 2003. – Т.1. – 422 с.
- Худолій, О.М. (2008). Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навчальний посібник. Харків: «ОВС», 406.